

Om at prædike i dag

af Katrine Winkel Holm

Oplæg holdt ved Homiletisk Årsmøde 20. juni 2022

En lørdag eftermiddag blev jeg ringet op af en mig ukendt person. Han ville høre, hvornår han kunne få en velsignelse i kirken. Sådan lød det i hvert fald i mine ører, og jeg tænkte selvfølgelig straks, at det, han ønskede, var en kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab. ”Jeg kan godt foretage en kirkelig velsignelse af dig og din kone”, forsikrede jeg ham. Nej, det var hans sønners velsignelse, han efterspurgte. Lidt mystisk formulering – der var tydeligvis også lidt sprogligt knas, for dansk var et fremmedsprog for ham. Men hvis det var på vegne af hans sønner, han ringede, så kunne jeg da forsikre ham om, at vi også kunne finde ud af lave en kirkelig velsignelse af *deres* ægteskaber. Nej, det var heller ikke det – og nu var sognebarnet en lille smule utålmodigt. Det var hans synder med Y, det drejede sig om, ikke hans afkom. Det drejede sig slet drejede ikke om romantik og fest. Det, han efterlyste, var Guds velsignelse – sine synders forladelse. Let beskæmmet over min egen tungnemhed kunne jeg love, at den ville han så sandelig godt kunne modtage ved den følgende dags gudstjeneste.

Samtalen gav stof til eftertanke. Jeg havde været forberedt på et servicekrav og reagerede som repræsentant for servicekirken: I kræver og vi leverer. Vi har det meste på hylderne og skal gøre vores bedste for at give jer en god oplevelse – tilsat både mening og evangelium. Og så viste det sig, at jeg helt havde misforstået mit sognebarn. Mine fordomme havde spærret for hans eksistentielle nød, hans ængstede samvittighed, som han, meget rimeligt, var gået til sin kirke med.h

Jeg nævner denne episode, fordi den efterfølgende fik mig til at reflektere. Vi har jo for nylig fået at vide af Lars Sandbeck og co. at det er svært at stille noget op med Luthers teologi i dag, fordi der ikke er nogen, der stiller Luthers spørgsmål: ”Hvordan får jeg en nådig Gud?” Hertil er der to ting at sige: For det første – og det er grunden til at jeg fortæller anekdoten – aner vi ikke, hvad folk kommer med, når de kommer i kirke. Hvad

de bærer på og hvad de tynges af. For det andet – og det er det vægtige argument – defineres forkyndelsens indhold ikke af meningsmålinger. Hvis det havde været udgangspunktet, havde kirken nok aldrig for alvor set dagens lys. For hvad ville mon resultatet have været, hvis man havde lavet en brugerundersøgelse blandt de tilstedeværende i statholderens gård Langfredag og spurgt hver enkelt i forsamlingen, hvorvidt de mente, Jesus af Nazareth var Guds søn? ”Vær venlig at sætte kryds ud for ja, nej, ved ikke.” Det giver vist sig selv, hvad resultatet af spørgeskemaet ville være blevet.

Deraf følger, at fordi det moderne menneske eventuelt ikke opfatter sig som synder, betyder det ikke, at det faktisk er syndfrit. Og det er bevidst, at jeg siger eventuelt, for det er nødvendigt med et forbehold. Det var Henrik Pontoppidan, der i sit navnkundige skrift *Kirken og dens mænd* fra 1914 kritiserede sin tids kirke for at afskaffet *troen* på synden uden at afskaffe *synden*. Det er en kritik, tiden ikke er løbet fra. Tværtimod.

Som en erfaren præst har formuleret det, så det vel med synd som med alkoholmisbruget hos en alkoholiker: En del af sygdommen består i at man ikke ved, man er syg. Det vil sige – og det vil alle alkoholeksperter bekræfte – at den manglende sygdomserkendelse ikke betyder, at alkoholikeren ikke har brug for afvænnings. Han har derimod brug for erkendelsen af problemet, som det allerførste skridt.

Mit postulat er: 1. Prædikantens opgave er at tjene menigheden ved at tjene Ordet. Ikke løbe fra de tunge ord om synd og skyld, dom og nåde til fordel for en såkaldt blød teologi. 2. At en såkaldt blød teologi nemt bliver meget hård. Og at den klassisk lutherske teologi er langt mere rummelig og inkluderende – for nu bruge to tidstypiske og tyndslidte fraser. Postulatet vil jeg plædere for og udfolde i det efterfølgende. Men inden da vil jeg gerne opholde mig ved den forkyndelse, vi finder i højmessens liturgi. For der er megen inspiration og opbyggelse for prædikanten at hente her.

RITUALER ER FORKYNDELSE - HVILKEN FORKYNDELSE?

I omtalen af formiddagens oplæg blev det spørgsmål stillet, om liturgidebatten har fyldt så meget, at vi har glemt homiletikken. Med andre ord: Har vi talt så meget om gudstjenestens form, at vi har glemt forkyndelsens indhold. Rent teknisk er liturgik og homiletik selvfølgelig to forskellige fagområder, men samtidig kan denne modstilling nemt føre til at man skelner mellem ritualer og forkyndelse/prædiken. Men den måske stærkeste forkyndelse, vi møder i højmissen, kommer via ritualerne. Stærk og vægtig

fordi den er fastfrossen og gentagen og på den måde vedblivende. Det er i hvert min erfaring.

Den måske vigtigste forkyndelse, jeg har taget med mig som kirkegænger i min barndom og ungdom var med skam at melde ikke mine fars prædiker – selv om jeg sikkert også har fået meget med derfra – men derimod en bestemt del af liturgien. Ved hans gudstjenester var der – hvis der var altergang – nemlig absolution som et fast liturgisk led umiddelbart inden nadveren. Og jeg vil gerne kort opholde mig ved ritualet, som kendes fra skiftemålsritualet. Ritualet blev indledt med at man gik op til alteret og lyttede til skriftetalen: *Da I af hjertet angrrer jeres synder og henflyr til Guds nåde i Jesus Kristus, som blev givet jer i den hellige dåb, så kan jeg nu efter hans ord tilsige jer alle jeres synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn*” Herefter lagde man sig på knæ og de sidste ord blev gentaget til hver enkelt under håndspåleggelse: *”Så tilsiger jeg dig alle dine synders nådige forladelse i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn”*.

I dette ritual blev syndernes forladelse forkyndt, ikke bare ud i det blå til en hel forsamling nede på bænken, men direkte til hver enkelt af os. Netop *tilsagt* med den klang af insisteren, som ligger i det ord. Til mig mens jeg lå på ved knæ ved Herrens alter. De mange prædikeneres mange ord kan let forsvinde i erindringen, men ritualets personligt henvendte ord står fast. Det er min erfaring.

Det er det, der giver de aktuelle krav om at ændre gudstjenestens form dens store alvor. Det er ikke form-petitesseer, men hele gudstjenestens forkyndelse, der er i spil – og meget står på spil. For ritualerne og salmerne udgør afgørende forkyndelse.

Faktisk ville jeg gerne have opholdt mig længere ved, hvad der synges ved gudstjenesten. I den prædikensamling, jeg har været med til at redigere, *I tide og utide*, sammen med Merete Bøye og Nana Hauge, bad vi eksplicit bidragyderne om at levere et begrundet salmevalg udover de prædikener, de havde skrevet. Tanken var, at det, der synges, er forkyndelse på lige linje med det, der prædikes. Håbet var samtidig også at gøre opmærksom på den store poetiske rigdom, salmebogen rummer – der er overhovedet ikke behov for at inddrage *Kirkesangbogen*. Den danske Salmebog bugner af fremragende og opbyggelig poesi, der kalder på at blive anvendt i gudstjenesten.

UOPLØSELIGT MØRKE I OS SELV- ELISABETH OG HENDES BRØDRE

Efter dette lille liturgiske sidespring vil jeg gerne bevæge mig til uddybning af mit indledende postulat: Prædikantens opgave er at tjene menigheden ved at tjene Ordet. Vi er jo hver især *minister verbum Dei*. Derfor skal vi ikke løbe fra de tunge ord om synd og skyld, dom og nåde til fordel for en såkaldt blød teologi. Kan man det? Er det ikke komplet ligegyldige, støvede ord, der højst får folk til at stige fuldstændig af, hvis de da forbinder noget med dem?

I et forsøg på at svare på det, vil jeg gerne inddrage to bøger skrevet af sangerinden Elisabeth Gjerluff Nielsen. For det første bogen *Store børn. Erindringer om en familie* fra 2019 og så hendes seneste udgivelse *Salmen i blodet* fra 2022.

Bogen *Store børn. Erindringer om en familie* er, som titlen indikerer, en beretning om en barndom i et særpræget og charmerende hjem med fire børn med alt, hvad dertil hører af sammenhold og interne skærmydsler. Et sammenhold, der med tiden viser sig at være, med Elisabeths formulering, lige så ”sprødt skrøbeligt som mormors nybagte vaniljekranse”. Skrøbeligheden folder hun ud i sin beretning, som er både tankevækkende og hjerteskerende.

Baggrunden for beretningen er – og det er naturligvis Elisabeths Gjerluff Niensens beretning jeg her tager for pålydende – hendes *egen* længsel efter det varme fællesskab, søskendefællesskabet, som bestod engang. Det er med tiden blegnet efter forældrenes død og det begræder hun. Det er for hende at se for fattigt med den sparsomme kontakt og de sjældne gange, de mødes ved runde dage. ”Jeg vil så gerne have det voksende familiære mørke trængt lidt tilbage”, erklærer hun med henvisning til et citat fra Jobs Bog, der lyder:

”Mørket trænges tilbage, når man udforsker det allerinderste”. Til det formål er det hendes projekt at lave en fælles bog med hendes bror, Gnags-forsangeren, Peter A.G om netop forholdet mellem søskende og om deres fælles fortid i Skjern. Mørket skal trænges tilbage ved at de to søskende taler sammen, taler *ud* om alt det, der er svært.

Hvordan går det så? Ikke så godt. På et tidspunkt mødes de to søskende for at komme videre med bogprojektet og samtalen imellem dem er mildt sagt ikke vellykket. Elisabeth skriver:

”...stemningen er såret, skuffet og aggressiv. Vi taler om trøst – vi taler om afvisning – vi taler om venskaber – vi taler om, hvorfor vi ikke ser hinanden oftere – vi taler om hinandens koner, mænd, familier og børn og råber højere og højere. For vi taler ikke sammen, men skiftevis forsvarer os, hugger ud efter hinanden og opfører os lige så mimosefølsomt, som vi selv er rå slagtersvende. Vi lytter ikke ... Det er minus-kommunikation, fordi vi afviser og slet ikke respekterer hinanden. Jeg tænker, at min bror lige nu mest ligner en bange tyran, som jeg dirrende kampberedt håber mine spørgsmål vil anfægte, ryste, om ikke, som Davids stenslynge, vælte. Men Peter skynder sig at gå, før han vakler. ”Du er et røvhul”, lyder hans farvelhilsen. ”Et røvhul af Guds nåde” råber han uddybende ned ad trappen i frakken, som han hele tiden har haft på med tasken over skulderen. Og efterlader et bord med en tør chokoladecroissant og kold kaffe..”

Ja, kaffen er kold, og det er stemningen også. Det går med andre ord ad Pommern til med den fælles opdyrkning af fortiden med dertil hørende genopbygget fællesskab. Det interessante er, at det netop er den fælles udforskning af fortiden, der fører til, at det går så galt, at deres sidste samtale om bogen ender med at han tildeler hende, den uforglemmelige titel og skrider sin vej.

DEN TERAPEUTISKE FEJLSLUTNING

Elisabeth Gjerluff Nielsen har grebet det stenede forhold til sine søskende terapeutisk an. Hun er optimistisk. Bare vi taler om mørket, vil det vige. Som hun siger det i en samtale med Sørine Gotfredsen på P1 foråret 2022: ”Man skal prøve at nærme sig mørket sammen. Der er en fantastisk styrke i at møde hinanden.”

Men det jo altså netop det modsatte, der sker. Da hun og hendes bror sammen forsøger at nærme sig mørket, bliver hendes bror rasende. Og det gør hun også selv. For det er tydeligt, at hun også har nogle lillesøsterregnskaber at gøre op med sin meget dominerende storebror. I forholdet til ham begår hun det, man kan kalde *den terapeutiske fejlslutning*: Jo mere lys, vi kaster over tingene, jo bedre vil vi alle sammen få det. Det er det modsatte, der nogle gange sker. Lys uden varme har det jo med at være helvedes kval. Det går i hvert rigtigt galt her.

Bliver de to senere forsonet? Der er ingen forsoning i den første bog *Store børn*, men fortsættelse følger i hendes sidste bog *Salmen i blodet*, hvor Elisabeth videre beretter:

Jeg går i kirke. Hvor spørgsmålet runger under kuplen: ”Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?” Jesus svarede ham: ”Jeg siger dig, ikke op til syv gange nej, men op til syvoghalvfjerds gange” og uddyber lignelsen om den gældbundne tjener.

Elisabeth er med andre ord anfægtet af evangeliet til 22. søndag efter Trinitatis. (I række) og rammes af ordene.

Og så lyder hendes fortsættelse:

Jeg vender mig et tilfældigt sekund mod orgelet. Og får øje på min bror, som jeg efter endnu et sammenstød ikke har set længe, men som nu sidder der en række bag mig i Guds hus. Og orglet bruser, præsten prædiker, og jeg beslutter mig for at bide min stolthed i mig, tage mig sammen og forsøge mig en otteoghalvfjerdsindstyvende gang. Med tilgivelse i håb om en sti til forsoning. Ja, jeg gode kristne menneske vil række min broder hånden, når gudstjenesten om lidt er forbi, og vi går samme vej ud af kirken, mod en kaffebar måske?

Og postludiet lyder, jeg rejser mig, kun for at se at han er væk og forsvundet. Gået mens jeg er til altergang måske? For vi er begge hårdkogte kristne, med alt det gode vi gerne vil og ikke gør, og al det onde vi ikke vil, men gør.”

Væk er den bror, hun skal tilgive. Her står hun klar til virkelig at række ham hånden, gøre alt det rigtige, og så er han smuttet. Meget malende – og lidt for bekvemt. For tilgivelse og forsoning er jo også mulig, selv om den man skal forsones med, ikke lige står klar til at tage imod, netop i det øjeblik, jeg endelig er klar til at give. Hun kunne jo opsøge ham.

Som skrevet står: ”Når du bringer din gave til alteret og dér kommer i tanker om, at din broder har noget mod dig, så lad din gave blive ved alteret og gå først hen og forlig dig med din broder, så kan du komme og bringe din gave” (Matt. 5).

Gå først hen og forlig dig med din bror! Det gør Elisabeth Gjerluff Nielsen ikke, og det virkelig fine ved hendes bøger og bidrag er hendes næsten knausgaardske ærlighed. Hun erkender åbent, at hun ikke formår at tilgive sin søskende. Og da hun senere i det omtalte Sørine-radioprogram bliver spurgt, om hun elsker sine søskende, er hun ikke i stand til at svare entydigt ja. Svaret bliver nærmest et nej. Der er ingen forsoning dér og der heller ingen forsoning i forhold til storebror Peter. Men hun er tydeligvis anfægtet,

ikke mindst takket været lovforkyndelsen i evangelieteksten til 22. søndag efter Trinitatis. Med andre ord: Matthæusteksten er for hende *ikke* fjern, støvet og ligegyldig. Dens ord rammer hende lige der, hvor hun er ømmest. Der, hvor hun *skal* rammes, kan man sige. For hun går ikke hen og forliger sig med sin bror – i hvert fald ikke så vidt jeg ved.

Det afgørende i vores sammenhæng er, at hun ved, hvad hun er. I modsætning til den uerkendte alkoholiker. Hun kalder sig selv en hårdkogt kristen, et tankevækkende udtryk. Hun er én, der har taget Romerbrevets kapitel 7 til sig: En der véd, at det gode jeg vil, det gør jeg ikke. Det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Hun har syndserkendelse og erkender mørket i sig selv.

I en af alterbogens gamle indledningskollekt, hedder det: "Vi fortabte syndere beder dig, at du med dit salige ord vil oplyse vore blinde hjerter". Jeg vil mene, at de ord er til at forstå. Klare og tydelige, men måske svære at tage ind, hvis man er en hårdkogt kristen eller et forhærdet tidselgemyt. Sådan som det så velbeskrevet er for Elisabeth. Sådan som det vel er for de fleste af os, vil jeg tillade mig at hævde. For verden er fuld af familiestridigheder og søskende, der ikke kan enes. Det er da noget, man lærer som sognepræst, hvis man ikke kender det fra sig selv. Kollektens tunge ord er med andre ord næppe forældede.

Sandsynligheden for, at evangeliets ord om forsoning med din bror vil ramme kirkegængerens er ganske stor. Det, der tydeligvis skaber eller genskaber syndserkendelse hos Elisabeth er forkyndelsen af kærlighedsbuddet i sin enkle og uhyre konkrete form: Gå hen og forlig dig med din bror. Din eksmand. Ekskone. Svigermor.

Og hvis det skaber indignation og udløser klager fra kirkegængerne, så må man bare sige, at er missionen jo til en vis grad også lykkedes. For så har kirkegængerens da i det mindste *hørt* noget, taget noget ind – og ladet sig forarge.

PRÆDIKANTENS FORVENTNING: DA I AF HJERTET

Der var engang en from kristen, der hængte et banner ud i centrum af København, hvorpå der stod "Jesus er svaret". Så var der en anden, der med sprøjtemaling tilføjede: "Hvad er spørgsmålet?" Den vittige hund havde en pointe med sin flabede kommentar, for hvis der ikke er et spørgsmål som evangeliet er svaret på, er evangeliet ligegyldigt. Det er prædikantens opgave at gøre det klart. Spørgsmålet er selvfølgelig, hvad det

indebærer? Skal prædikanten tale syndsbevidstheden frem? Udløse en syndskrise med alt, hvad dertil hører af løftede pengefingre og talen dunder til folk på bænkerne om deres syndige liv og levned. Ud fra den tankegang, at krise og syndsbevidsthed er forudsætningen for nåden.

Der er ingen tvivl om, at det ville være en god strategi, hvis det gjaldt om at få flere mennesker i kirke. Det er en ofte meget overset kirkehistorisk kendsgerning, at helvedesprædikanter normalt er store trækplastre. Problemet ved en sådan forkyndelse er for mig at se ikke, at den er sort og utidssvarende. Problemet er, at den meget hurtigt fører til narcissisme og selvoptagethed og muligvis fortvivlelse. For spørgsmålet, kirkegængerens så vil stille sig selv, hvis kirkegængerens vel at mærke forholder sig alvorligt til det, der forkyndes, er: Hvornår føler jeg nok skyld? Hvornår angrer jeg tilstrækkeligt til, at jeg kan tage imod nåden? Det er den kritik, der altid skal rettes imod oplevelseskristendommen.

Problemet med den er vægtforskydningen: Vægten bliver lagt på *oplevelsen* af omvendelsen til Jesus. Har man ikke følelsen, er man ikke frelst – man er i hvert fald ikke sikker på at være det. Det var det, der var kernen i det unge Tidehvervs kritik af oplevelseskristendommen, sådan som det kom i Det kristelige Studentersamfund. Tidehvervs første redaktør N.I Heje er inde på det i sin bog *Ungdomsløgn og kristentro*. Konkret gik det sådan for sig, at det i løbet af de fem dage, som det kristelige studenterforbunds sommermøde varede, var vigtigt, at de unge nåede frem til en krise, til en personlig afgørelse, så de kunne tage imod troen. Og så opstår spørgsmålet naturligvis nok: Hvornår er min krise dyb nok? Hvornår føler jeg tilstrækkeligt? Er det, jeg oplever, en tilfældig stemning eller noget dybere?

Det er en situation, der minder en del om Luthers klosterkamp. Han fik at vide, at frelsen afhang af, hvor meget oprigtig anger han kunne føle. Det førte til uvished, for hvornår kan man være sikker på sine følelser? N.I. Heje formulerer det på denne måde: "Intet menneske kan blive ved at leve på en selv aldrig så tit fornyet vækkelsesstemning, man må igennem til hensynsløst at kaste alt på Gud". Guds ord står fast, mine følelser flagrer. Det er det samme Grundtvig siger efter sin første store livskrise i 1811:

Gud er uforanderlig kærlighed over for mig, dét er hans løfte.; det er bare mig, der er foranderlig, omskiftelig, svingende i mit sind. Jeg vil herefter ikke bygge på mine egne følelser om Gud, men på Guds trofaste pagt med mig i dåben – ja, i dåbspagten med tilsigelsen af alle

mine synders nådige forladelse, når jeg forsøger – når jeg vil forsage; ja, det er den faste grund for mig urolige menneskebarn.

Med andre ord: Anger skal ikke gøres til forudsætning for nåden. For at præcisere det, som jeg mener, er prædikantens opgave i denne sammenhæng vil jeg vende tilbage til ritualet for absolutionen, som jeg omtalte tidligere. Det hed i den indledende skriftetale: ”Da I af hjertet angre jeres synder”. Her er ikke noget forbehold, ingen betingelser. Det forudsættes, at den der møder op, angre sine synder. Det er i hvert fald den ordlyd, jeg hørte i min barndoms kirke. Faktisk står der ordret i ritualet af 1912: ”Så sandt I af hjertet angre jeres synder, kan jeg nu tilsige jer alle jeres synders nådige forladelse”. (I Skriftemålsritualet i 1992-Alterbogen er hele bisætningen om angre af synden skåret helt væk. En tankevækkende antinomistisk ændring. Man går direkte til tilsigelsen af syndernes forladelse. Med andre ord: svar uden spørgsmål.)

Det er måske lidt mere uklart og lidt mere i retning af det pietistiske forbehold: ”Hvis du angre dine synder, så kan du tilgives ...” Anderledes klart er det i kirkeritualet af 1685, hvor der står: *Efterdi I af hjertet angre jeres synder*”, dvs. ”eftersom I af hjertet angre”. Formuleringen ”da I af hjertet angre jeres synder” er faktisk en saglig god opdatering af sproget fra 1600-tals-ritualet.

”Da I angre”, det er den forudsætning, som for mig at se må være prædikantens forudsætning. Jeg skal ikke holde forkyndelsen af syndernes forladelse tilbage indtil jeg er sikker på at folk på bænkeraderne er ramt af lovens ord og i hjertet kender det spørgsmål, som evangeliet er svaret på. Jeg kan tale om synd og skyld, og det mener jeg til gengæld er en vigtig del af en prædikants opgave.

På et tidspunkt stillede jeg det krav til mig selv, at jeg i hver eneste prædiken jeg holdt skulle sørge for at nævne ordet synd. Ingen omskrivninger, ingen synonymer af mere spiselig art. Nej, det lille ord på fire bogstaver, der begynder med s. Jeg synes egentlig, det er en meget god øvelse, men jeg overholder den ikke mere selv. Ordet skyld, eller formuleringen ”et uopløseligt mørke i os selv”, som f.eks. Elisabeth Gjerluff Nielsen taler om et sted, er glimrende omskrivninger. Og jo egentligt hverken blødere eller lettere.

Lad mig vende tilbage til mit indledende postulat: Prædikantens opgave er at tjene menigheden ved at tjene Ordet. Ikke løbe fra de tunge ord om synd og skyld, dom og nåde til fordel for en såkaldt blød teologi. Min påstand er, at en såkaldt blød teologi bliver

meget hurtigt meget hård. Og hvad mener jeg med det sidste?

For nylig formulerede præsten Hans Nørkjær Franch det på den måde, at den bløde kristendom havde sejret i folkekirken og at grundtvigianismen har formået at udvikle sig til noget, som næsten ingen kan have noget imod: For hvem er imod frihed, rummelighed, fællesskab? Han så det – så vidt jeg forstod det – som en stor styrke, for så havde man flertallet af danskerne med sig. (Kristeligt Dagblad 31. maj 2022.)

Det rejser nogle spørgsmål: Hvad har man så i grunden at byde den, der ikke føler sig som et vellykket medlem af det store fællesskab? Som måske netop oplever, hvordan et fællesskab forvitrer og går itu, sådan som Elisabeth Gjerluff Nielsen oplever det og beskriver det. Hvis den kirke, hun kommer i, kun taler om alt det lyse, om fællesskab og rummelighed, hvor meget plads er der egentlig til hende, der lige har oplevet et fællesskab krakelere? ”Den evige snak om ”fællesskab” kan virkelig få en til at føle sig så knusende ensom”, som en klog veninde af mig sagde. For den ensomme bliver den bløde wellness-teologi hård og ekskluderende. Læg dertil fraværet af forkyndelsen af loven. Hvis Elisabeth ikke møder lovens om, at hun skal elske sin næste, så kan kirken nemt komme til at bekræfte hende i, at det er helt i orden, at ikke kan døje sine søskende. For det er det, hun har det bedst med. ”Og hvis det er det er sådan du har det, så er det også det bedste for dig”. Vi kender wellness-omkvædet og hvis der er noget, der kan skabe selvglæde og jernhård selvretfærdighed, så er det da netop det.

Det fællesskab, der skal forkyndes, er syndernes fællesskab. Og hvis ikke kirken gør det, så mætter kirken ikke den sjæl, der søger kirken i sin eksistentielle nød. Den, der af hjertet angrer, den, der ”på sjælen” er ”træt og tung”, ”syg for den evige hvile” (DDS 323). Så har kirken gjort sig selv overflødig, uanset hvor mange personer den så kan tromme sammen i kirkerummet.

PRÆDIKANTENS TRØST OG BEFRIELSE: VI ER MEGAFONER - HVERKEN MERE ELLER MINDRE

Jeg har været præst i syv år. Og når man bestiger prædikestolen og skal i gang med at forkynde ordet rent og purt, kan man ikke lade være med at rammes af et voldsomt forventningspres. Et forventningspres, der nu engang hviler over prædikenen i vores lutherske tradition. Jeg har til gengæld været kirkegænger hele livet, så langt tilbage jeg kan huske.

For mig som prædikant har der været en vis befrielse i at genkalde mig mine erfaringer fra kirkebænken. Nemlig at noget af det vigtigste man tog med hjem fra gudstjenesten, ofte ikke kom fra prædikestolen, men fra alteret og fra salmebogen. Og "når prædikenen ikke rigtig dur", finder man evangelisk oplysning og opbyggelse i andre af gudstjenestens led. Måske bliver prædikenen i virkeligheden bedre, når man som prædikant skruer en anelse ned fra ambitionen om, at det både skal være interessant, underholdende, aktuelt, ramme lige på kornet og enhver kirkegænger i hjertet – både den kirkeuvante svoger og den lærde emeritus. Det kan jo ikke lykkes, slet ikke hver gang. Jeg tror, det var Niels Højlund, der engang fortalte om en præst, der mildt sagt ikke var nogen blændende prædikant. Det blev fremført, da man efter hans afsked talte om ham. Så var der en anden der indvendte: "I mindste stod han ikke i vejen for Guds ord!"

Det er det mindste, vi kan gøre. Det skal vi til gengæld også bestræbe os på at gøre. Uden at gøre det tunge let. Det, der giver prædikanten myndighed og talepligt, er vores funktion som megafoner. Megafoner for Guds ord. Det er efter Hans ord, at vi kan og skal tale om lov og evangelium, dom og nåde og tilsige menigheden deres synders nådige forladelse. På hver vores måde og med hvert vores næb.

Lad mig slutte af med et citat fra Martin Luthers store katekismus:

Vi tror, at vi i kristenheden har syndernes forladelse, hvad der sker ved de hellige sakramenter og afløsningen og ved allehånde trøsteord i det hele evangelium. Derfor hører hertil, hvad der skal prædikes om sakramenterne, ja, kort sagt hele evangeliet og alle embeder i kristenheden. Dette er nødvendigt, for at det uden ophør må ske. Thi skønt Guds nåde er erhvervet ved Kristus og helliggørelsen virket ved Helligånden, så er vi dog aldrig uden synd ...

Nogen skal altså sørge for at prædike syndernes forladelse uden ophør. Og så er det jo bare om for os at gå i gang og blive ved.

Katrine Winkel Holm er sognepræst, forfatter og debattør